

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

МАТЕРІАЛИ

**звітної наукової конференції
викладачів, докторантів, аспірантів
університету за 2022 рік
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника**

3–7 квітня 2023 року

**м. Івано-Франківськ
2023**

*Рекомендовано до видання вченою радою
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
протокол № 4 від «25» квітня 2023 р.*

Редакційна рада: Цепенда І.Є. – голова, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», доктор політичних наук, професор; Якубів В.М. – перший проректор, доктор економічних наук, професор; Благун І.С. – доктор економічних наук, професор; Микитин Ю.І. – кандидат юридичних наук, доцент; Великочий В.С. – доктор історичних наук, професор; Федорак В.В. – кандидат історичних наук, доцент; Гасюк І.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Голод Р.Б. – доктор філологічних наук, професор; Заграй Л.Д. – доктор психологічних наук, професор; Кондур О.С. – доктор педагогічних наук, професор; Кугутяк М.В. – доктор історичних наук, професор; Нагорняк М.М. – доктор політичних наук, професор; Пилипів В.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Плекан Ю.В. – кандидат історичних наук, доцент; Случик В.М. – кандидат біологічних наук, доцент; Яців Я.М. – кандидат педагогічних наук, доцент; Яцків Н.Я. – кандидат філологічних наук, професор.

Адреса редакційної ради:
76018, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Тел. (0342) 59–60–51

МЗ4 **Матеріали** звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2022 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 3–7 квітня 2023 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 339 с.

Видання містить результати наукових досліджень із проблем математики, фізики, хімії, біології, екології, лісівництва, агрохімії, економіки, історії, філософії, політології, релігієзнавства, культурології, соціології, психології, філології, педагогіки, мистецтвознавства, туризму, фізичного виховання і спорту.

Дослідження виконані в наукових лабораторіях та на кафедрах університету.

УДК 378.4(477.86)ПНУ(082)

Донбасу неухильно орієнтує на відновлення цілісності соціального організму України та протидію тим чинникам, що вже зробили розкол суспільства реальністю. План реінтеграції можливо реалізувати лише за безумовного домінування «партії миру».

Отже, радикальними міжнародно-правовими шляхами вирішення російсько-українського конфлікту є: сценарій «тотальної війни» (характеризується відкритою воєнною агресією зі сторони Росії, посиленою мобілізованістю України), сценарій «відтинання» або «стіни» (характеризується остаточною відмовою України від окупованих територій і повним розривом з ними).

Конформістськими та поміркованими способами вирішення конфлікту між Росією та Україною є: сценарій «сателітності» (характеризується сепаратним миром між Росією та Україною, визнанням автономії ЛНР та ДНР, відмовою від повернення Криму), сценарій «заморожування» конфлікту (характеризується залишенням ДНР та ЛНР у складі України, наданням їм особливого статусу), сценарій «ні війни, ні миру» або «обмеженої війни та перманентних переговорів» (характеризується стримувальною війною проти Росії, постійним переговорним процесом, нарощуванням військового потенціалу України).

Реінтеграція територій як спосіб вирішення російсько-українського конфлікту характеризується виведенням російських військ і сепаратистських збройних утворень з окупованих територій, формуванням громадянського діалогу, забезпеченням постійних соціальних комунікацій, закріпленням в Конституції України поняття «особливих районів», проведенням виборів до органів місцевого самоврядування в раніше окупованих районах.

ПРАВОВИЙ СТАТУС СПЕЦІАЛЬНОГО ОРГАНУ ДЕРЖАВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Кобецька Надія Романівна,
докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри трудового, екологічного та аграрного права

Відповідно до ст. 377 Закону Республіки Польща від 27.04.2001 р. про охорону довкілля (*ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*) до державних органів охорони довкілля відносяться органи Інспекції охорони довкілля (*Inspekcja Ochrony Środowiska*). Інспекція охорони довкілля не єдиний, однак найважливіший орган контролю в галузі охорони довкілля в Польщі, який уповноважений також до застосування юридичної відповідальності, зокрема, адміністративної. Як і в Україні, Інспекція охорони довкілля в Польщі є органом, що розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушеннями вимог екологічного законодавства, та застосовує адміністративні стягнення. У випадку виявлення діянь, що мають характер кримінальних правопорушень, Інспекція зобов'язана направити матеріали, в яких задокументовані відповідні факти, до слідчих органів.

Правовий статус органів екологічного контролю регулює спеціальний Закон Республіки Польща про Інспекцію охорони довкілля, прийнятий 30.07.1991 р. (*ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska*), який з суттєвими змінами діє і нині. Науковці характеризують цей закон як організаційно-процедурний, зважаючи на те, що він регулює питання організації, структури та діяльності одного з органів державного управління [1, с. 40]. Водночас матеріальні норми, що окреслюють протиправні діяння та визначають санкції, що за них можуть бути застосовані, містяться в інших законодавчих актах, як, наприклад, законах про охорону довкілля, про води, про відходи та інші.

Відповідно до ст. 3 названого Закону органами Інспекції охорони довкілля (тобто органами державного екологічного контролю) є:

- 1) Головний інспектор охорони довкілля, який керує діяльністю Інспекції охорони довкілля та очолює Головний інспекторат охорони довкілля;
- 2) інспектори охорони довкілля воєводств, котрі очолюють воєводські інспекторати охорони довкілля.

Головний інспектор охорони довкілля призначається Прем'єр-міністром з-поміж осіб, відібраних шляхом відкритого та конкурсного добору, за поданням міністра з питань клімату.

Відповідно до ст. 1 Закону Інспекція охорони довкілля покликана контролювати дотримання приписів щодо охорони довкілля, а також проводити аналіз та оцінку стану довкілля. Відповідна стаття визначає два основних завдання Інспекції. Водночас наступна ст. 2 деталізує зміст цих завдань, вказуючи перелік повноважень Інспекції. Так, в п. 1 ч. 1 ст. 2 фактично розкривається зміст екологічного контролю і ті повноваження, якими Інспекція наділена в рамках його проведення. Інспекція забезпечує контроль за усіма суб'єктами, що здійснюють використання та вплив на довкілля, зокрема, що стосується дотримання вимог охорони довкілля; рішень (дозволів), що встановлюють умови та обсяги викидів; експлуатації очисних споруд; дотримання обов'язків щодо поводження з генетично модифікованими організмами; дотримання вимог законодавства про відходи та ін. Окреслюючи сфери контрольної діяльності Інспекції, законодавець формулює відповідні положення відсильним способом, зазначаючи назви польських законодавчих актів чи актів ЄС, дотримання вимог яких підпадає під повноваження Інспекції. Відповідно, контрольні функції Інспекції поширюються лише на ті сфери і відносини, які прямо зазначені або в цьому законі, або в інших законодавчих актах.

Важливим повноваженням Інспекції, на якому наголошують польські науковці [1, с. 59–74] є внесене у 2018 році повноваження щодо притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності. Однак, системно аналізуючи польське кримінальне і кримінально-процесуальне законодавства, автори коментаря до Закону про Інспекцію охорони довкілля приходять до висновку, що відповідно до чинного польського законодавства фактично Інспекція не може проводити дізнання, а тим більше слідство щодо кримінальних правопорушень. Інша справа з притягненням до адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення. Традиційно саме Інспекція є органом, якому підвідомчі справи про адміністративні правопорушення проти довкілля.

Основним напрямком діяльності Інспекції є екологічний контроль, порядок (процедура) здійснення якого детально регулюється р. 3 Закону. Закон викремлює плановий та позаплановий контроль. Останній здійснюється у двох випадках:

1) за зверненнями державних органів, органів місцевого самоврядування чи інших суб'єктів, за котрими законодавство закріплює можливість подання таких звернень;

2) так званий, інтервенційний (несподіваний, раптовий), що реалізується у випадку розгляду скарг чи ситуацій заподіяння шкоди довкіллю в результаті серйозних аварій, або з метою запобігання вчиненню злочинів чи інших правопорушень.

Другим напрямком діяльності Інспекції є організація екологічного моніторингу, порядок здійснення якого регулюється р. 4 Закону. Відповідно до ч. 2 ст. 23 державний моніторинг довкілля являє собою систему спостережень, оцінок і прогнозів стану довкілля, а також накопичення, аналіз і поширення інформації про стан довкілля. В контексті реалізації функції моніторингу Головний інспектор охорони довкілля є єдиним суб'єктом, що уповноважений узагальнювати та систематизувати інформацію про стан довкілля при проведенні екологічного моніторингу. Він, своєю чергою, готує раз на 4 роки доповідь про стан довкілля в Польщі, а також забезпечує інформування громадськості про стан довкілля і безоплатну передачу екологічної інформації іншим уповноваженим державним органам. Інформація щодо дотримання вимог екологічного законодавства, інформація про стан довкілля зберігається на єдиному відкритому порталі «Ekoifonet». Відповідальність за ведення цієї системи покладена на Інспекцію охорони довкілля. Цікаво й те, що в складі Головної інспекції охорони довкілля діють центральна та територіальні лабораторії, які проводять дослідження стану, якості довкілля та окремих природних об'єктів.

Список використаних джерел

1. Danecka D., Radecki W. Inspekcja Ochrony Środowiska. Komentarz. Warszawa : Wolters Kluwer, 2020, 392 s.

ЯВИЩЕ МОБІНГУ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Кохан Наталія Василівна,
доцентка кафедри трудового,
екологічного та аграрного права

Відповідно ст. 2² КЗпП України *мобінгом (цькуванням)* визнається систематичні (повторювані) тривалі умисні дії або бездіяльність роботодавця, окремих працівників або групи працівників трудового колективу, які спрямовані на приниження честі та гідності працівника, його ділової репутації, у тому числі з метою набуття, зміни або припинення ним трудових прав та обов'язків, що проявляються у формі психологічного та/або економічного тиску, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, створення стосовно працівни-